

**Gitte Marling, Hans Kiib & Ole B. Jensen:
Experience City.dk.
Aalborg: Aalborg Universitetsforlag. 2009.**

Kjetil Sandvik

MedieKultur 2011, 50, 193-196

Published by SMID | Society of Media researchers In Denmark | www.smid.dk

The online version of this text can be found open access at www.mediekultur.dk

Der er grøde i oplevelsesforskningen, og selvom det er over 10 år siden, Pine og Gilmore udgav *The Experience Economy* og satte oplevelsesøkonomi på dagsordenen, så synes frekvensen hvormed der finansieres forskningsprojekter og udgives bøger og artikler inden for feltet ikke at være aftagende, tværtimod: Der forskes og publiceres i stor stil også her til lands, hvor forskningsprojekter (fx MoOZ – Mobile OplevelsesZoner), -konferencer (fx Den Skandinaviske Oplevelseskonference), -centre (fx ApEx – Center for Anvendt Oplevelsesøkonomi) og sågar hele uddannelser (fx kandidatuddannelsen i Oplevelsesøkonomi ved Aarhus Universitet) beskæftiger sig med de særlige nydannelser og forbindelser mellem forskellige dele af kultur- og erhvervslivet, som oplevelsesøkonomien kommer til udtryk gennem, og som har resulteret i hele skriftserier som fx ExCITe-serien fra Aalborg Universitetsforlag. De oplevelsesorienterede strømninger undersøges fra adskillige vinkler, fx fra et medieperspektiv (se min anmeldelse af en serie bøger om museer og digitale medier i dette nummer af *MedieKultur*), et turismeperspektiv (Jensen & Waade, 2009), et kulturarvsperspektiv (Hird & Kvistgaard, 2010), et ledelsesperspektiv (Horn & Jensen (red.), 2008) – eller som tilfældet er med nærværende bog: et arkitektur- og byplanlægningsperspektiv.

Experience City.dk tager udgangspunkt i de seneste årtiers markante satsninger på og investeringer i kulturhuse, museer, koncertsale, spillesteder og scener for teater og dans, hvor et af kendetegnene er, at der er sket en 'samlokalisering' af forskellige kunstarter med cafémiljøer, uddannelsesmiljøer, biblioteker og virksomheder med relation til kunst, kultur og oplevelse. Udviklingen – sådan som vi især har set den i provinsbyerne – er præget af

partnerskaber mellem offentlige og private aktører i bestræbelsen på at etablere 'konsumentorienterede underholdningsmiljøer'. En del af denne udvikling ytrer sig ved, at byernes offentlige rum bliver 'kulturelt podede' rum for kulturelle begivenheder såsom kulturnætter, karneval, festivaler, festuger og forskellige enkeltstående eller tilbagevendende events. Byerne bliver således 'oplevelsesbyer', og *Experience City.dk* undersøger, hvilke krav dette stiller til de fysiske omgivelser, til arkitekturen og til design af byrum, kort sagt betingelserne for og konsekvenserne af de oplevelsesorienterede nydannelser, som bogen omtaler som 'hybride' kulturprojekter og 'performative' byrum.

Bogen falder i to dele. Den første beskæftiger sig med de centrale begreber – kulturel podning, hybride kulturprojekter og performative byrum/arkitektur, samt overbegrebet 'experience city', som danner udgangspunkt for undersøgelserne af 14 konkrete cases i bogens anden del. Dog er der ikke tale om lange og dybtgående definitioner af de forskellige begreber. Kulturel podning forklares ikke nærmere, men anvendes gentagne gange, og heller ikke begrebet 'experience city' får mange ord med på vejen (p. 13). Hybride kulturprojekter forklares kort som projekter, der bevidst kobler byomdannelse med nye videnscentre, kulturinstitutioner og oplevelsesmiljøer (hvilket besynderligt nok indikerer, at oplevelser ikke er et fællestræk ved alle disse instanser, men noget som findes i særlige miljøer). Performative byrum karakteriseres ligeledes kortfattet som scener for performance, for læring og oplevelse (hvor oplevelse igen fremstår som en særlig, adskilt kategori). Det forklares, at det kendetegnende ved hybride kulturprojekter og performative byrum er en bevidst kobling mellem bl.a. læring og leg (uden at bogen dog definerer disse nærmere). I forlængelse af dette defineres performativ arkitektur kortfattet (p. 92) som arkitektur, der engagerer brugerens sanser og interagerer med brugeren gennem forskellige former for sanse- og interaktionsbaserede interfaces.

Bogens kapitel 4 om kulturprojekter som katalysator for byudvikling og kapitel 5 om oplevelsesbyens scener, byliv og offentlige rum giver et grundigt indblik i diverse internationale strømninger i forhold til den hjemlige situation og etablerer også et velfungerende teoretisk fundament ved at trække på en stribe sociologer fra Goffman og Simmel over Bourdieu til Bauman og Sennet. Alligevel kan der savnes et større fokus på brugernes rolle og på interaktionen mellem brugeren på den ene side og byrummet og arkitekturen på den anden. Her demonstreres bogens svaghed, nemlig at der anvendes en noget forældet udgave af den oplevelsesøkonomiske teori. Der peges indledningsvist (p. 13) på, hvordan det engelske ord for oplevelse – experience – rummer en række danske begreber: at opleve, at opdage, at erfare, at gennemleve etc. Men selv om flere af disse implicerer et dialogisk forhold mellem 'afsender' og 'modtager' (producent og bruger), hvor kernebegreber er deltagelse og medskabelse ('co-creation'), så ser bogen, med sit fokus på arkitektonisk design og byplanlægning, primært på, hvordan der – i tråd med tankerne i *The Experience Economy* – etableres oplevelsesrum for et publikum. Inddragelse af noget af den teori, som ellers er på spil i de værker, som jeg nævner i anmeldelsens indledning, ville medføre, at det performative ikke nødvendigvis kun konnoterer design, hvor brugere præsenteres for og inddrages

i oplevelser, men også bliver udtryk for brugerens handlings- og medskabelsespotentialer i de etablerede rum. Selv om pointen hos Pine og Gilmore er, at man inden for det oplevelsesøkonomiske paradigme ikke ser oplevelser som lutter underholdning og adspredelse, men som måder at engagere brugeren på, så er fokus her primært på afsenderen (arkitekten, byplanlæggeren, kulturproducenten). Senere teoretikere – såkaldte andengenerations oplevelsesøkonomer (Prahalad & Ramaswamy, 2004, Boswijk et al., 2005) – fokuserer ikke udelukkende på producentens rolle som oplevelsesdesigner, men også på oplevelser som interaktioner mellem producent og bruger, hvor begge spiller rollen som deltagende og innovative aktører, og hvor der i stigende grad fokuseres på oplevelsens erfarings- og udviklingspotentialer. *Experience City.dk* ville have vundet ved at inddrage disse nyere oplevelsesøkonomiske teorier: Det ville have skærpet analyserne og diskussionerne, hvis et større fokus på brugeren som deltagende og medskabende aktør blev sat i spil. Der kunne således stilles skarpt på den kreative dialog mellem producenter og brugere som en væsentlig forudsætning for succesfuldt oplevelsesdesign.

Bogen præsenterer sine casestudies på en meget grundig og oplysende facon. Ved hjælp af omfattende beskrivelser og analyser på baggrund af observationer, baggrundsmateriale (plandokumenter, projektbeskrivelser etc.) og interview med centrale aktører i de forskellige cases gives læseren et detaljeret kendskab til, hvordan såvel hovedstad som provinsbyer udsættes for kulturelle podninger, og hvordan oplevelsesøkonomien sætter sit præg på arkitektur og byplanlægning. Vi præsenteres for 14 cases, som alle omtales som projekter, selv om det strengt taget kun er Metropolis-projektet i København og etableringen af en ny bymidte på Frederiksberg, som med rette kan kaldes projekter, dvs. tidsbegrænsede forløb, der enten har et mål i sig selv (Metropolis) eller et bestemt slutmål (en ny bymidte). De øvrige cases rummer enten veletablerede eller nye institutioner af enten permanent karakter (Brandts i Odense, Musikteatret i Holstebro, Nordkraft i Aalborg, Alsion i Sønderborg, Nicolai i Kolding, Bazar Fyn i Odense, Silkeborg Papirfabrik, Havneparken i København) eller af tilbagevendende karakter (Aarhus Festuge, Roskilde Festival, Europæisk Middelalder Festival i Horsens, Kulturkajen Docken i København). Samtlige cases undersøges med udgangspunkt i de begreber og det teoriapparat, som er blevet opstillet i bogens første del, og dette producerer nogle indsigtsgivende beskrivelser og analyser. Dog savner jeg, at bogen i højere grad diskuterer de 14 cases' forskellighed. De præsenteres i tilsyneladende tilfældig rækkefølge, og det problematiseres kun ganske sporadisk, at vi her har at gøre med endog meget forskellige cases, hvor nogle er udtryk for etablering af nye byrum (Frederiksberg bymidte, Havneparken i København), andre er udtryk for omdefinering (og ombygning) af eksisterende bygninger (Brandts, Nordkraft, Bazar Fyn, Nicolai, Silkeborg Papirfabrik) eller opførelse af nye (Alsion, Musikteatret i Holstebro), mens atter andre approprierer eksisterende bygninger og gør dem til scener for forskellige events (Metropolis, Kulturkajen Docken) eller approprierer store dele af byen og dennes mange forskellige rum (Middelalderfestivalen i Horsens, Aarhus Festuge). Og endelig er der Roskilde Festival, som ganske uden for kategori vokser op hver sommer af det rene ingenting på Dyrskuepladsen uden for Roskilde.

Selv om forfatterne får godtgjort, at der er kulturelle podningsstrategier på spil i samtlige casestudies, så er det vanskeligt at se, at der er tale om det samme, når der etableres en ny havnefront i Sønderborg, når gamle lagerbygninger transformeres til mellemøstligt marked i Odense, eller når Store Torv i Aarhus omdannes til en rekreativ birkeskov som under Festugen i 2010. Det er nemt at se, hvordan det gamle kulkraftværk i Aalborg podes kulturelt, når det genopstår som kulturcenter, men knap så indlysende, hvordan den kulturelle podning foregår på Roskilde Festivalen, selv om forfatterne her påpeger sammenhængen mellem festivalen og den nye bydel Musicon i selve Roskilde by.

Selv om bogen på visse punkter kan kritiseres, så er den anbefalelsesværdig. Den er en væsentlig udgivelse om en vigtig trend inden for byudviklingen i en oplevelsesøkonomisk optik, som her gøres nærværende gennem de 14 cases, bogen analyserer. De grundige introducerende kapitler om de danske byers satsninger på dette felt og de bagvedliggende kulturpolitiske rationaler såvel som den katalyserende effekt på byudvikling og urban arkitektur, som disse har, gør *Experience City.dk* interessant for alle, der beskæftiger sig med forskning i oplevelseskultur og oplevelsesøkonomi, hvad enten dette nu gøres ud fra et arkitektur- og byplanlægningsperspektiv eller ud fra et af de andre nævnte perspektiver.

Kjetil Sandvik

Lektor, ph.d.

Institut for Medier, Erkendelse og Formidling

Københavns Universitet

sandvik@hum.ku.dk